

AN INDIVIDUAL RECITING IN ברכת כהנים עשרה

Up to now, we have focused on the paragraph א-להינו וא-להי אבותינו ברכנו ברכה being words that are recited by the שליח ציבור. We have done so because ברכת כהנים is considered a דבר בקדושה. But is it a דבר בקדושה when it is recited by the שליח ציבור and not by the כהנים? In other words did מנהג ארץ ישראל object to a non-כהן reciting ברכת כהנים because ברכת כהנים is a דבר בקדושה that only a כהן can recite and in בבל they disagreed? If that is so, why according to מנהג בבל cannot an individual recite the paragraph of א-להינו וא-להי אבותינו ברכנו ברכה המשולשת during the silent recitation of עשרה? We can further argue that if the recitation of the paragraph by the שליח ציבור is לימוד תורה then why cannot an individual perform the same לימוד תורה? Adding to the argument is the following גמרא. It appears to outline the simple order of the ברכות and not הזרת הש"ץ and it places ברכת כהנים after the ברכה of שים שלום and before the ברכה of מודים ברכה:

תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יח' עמ' א' - וכיון שבא דוד - באתה תפלה, שנאמר (ישעיהו נ"ו) והביאותים אל הר קדשי ושמתים בבית תפלתי. וכיון שבאת תפלה - באת עבודה שנאמר עולתיהם וזבחייהם לרצון על מזבחי. וכיון שבאת עבודה - באתה תודה, שנאמר (תהלים נ') זבח תודה יכבדנני. ומה ראו לומר ברכת כהנים אחר הודאה - דכתיב (ויקרא ט') וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם וירד מעשת החטאת והעלה והשלמים. - אימא קודם עבודה! - לא סלקא דעתך, דכתיב וירד מעשת החטאת וגו'. מי כתיב לעשות, מעשת כתיב. - ולימרה אחר העבודה! - לא סלקא דעתך, דכתיב זבח תודה. - מאי חזית דסמכת אהאי, סמוך אהאי! - מסתברא, עבודה והודאה חדא מילתא היא. ומה ראו לומר שים שלום אחר ברכת כהנים - דכתיב (במדבר ו') ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם. ברכה דהקדוש ברוך הוא - שלום, שנאמר (תהלים כ"ט) ה' יברך את עמו בשלום.

In fact some ראשונים hold that an individual can recite ברכת כהנים in עשרה:

ספר כלבו סימן יא' - צבור שלא היה להם כהן כלל כשיגיע לשים שלום אומרים א-להינו, יברכך, יאר, ישא, ושמו את שמי וכו', ואין העם עונין אחריו אמן, שאין עונין אמן לעולם אלא כשהכהנים מברכין שעונין אמן אחר כל פסוק ופסוק. וכתב הר"ם נ"ע (נשמתו עדן) שאין אומרים אחר ברכת כהנים ושמו את שמי לפי שברכת כהנים לא היה לומר מן הדין, כדאמרינן מפני מה תקנו ברכת כהנים אחר הודאה וכו'. ומה שאנו אומרים ברכת כהנים אחר הודאה זהו לפי שבימיהם היו עולים לדוכן בכל יום, וכנגד זה אנו אומרים ברכת כהנים זעירא. ועוד כתב הר"ם נ"ע בתענית ובמנחה בכל עת שליח צבור מתפלל ברכנו בברכה גם יחיד מתפלל אותה ואחריה שים שלום שנאמר ושמו את שמי וגומר.

The *מטה משה* in *סימן קנא* concurs:

אחר הודאה ברכת כהנים דכתיב וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם וירד מעשת החטאת כבר אלמא לאחר עבודה ברכה והיה ראוי לאומרה מיד אחר העבודה אלא דעבודה והודאה חדא מילתא היא. ודווקא שליח ציבור אומר אותה אבל יחיד אין לאומרה לשון טורים. וכן כתב הר"ד אבודרהם וזה לשונו אסור ליחיד לומר ברכת כהנים בתפלתו כי בציבור נתקנה כנגד נשיאת כפיים שאינו אלא בעשרה וכן כתב בעל המנהיג הביאו השור סימן קנ"ו. ואנו נוהגין שאפילו יחיד אומרה שכן כתב התשב"ץ סימן רל"ט זה לשונו: ובכל זמן ששליח ציבור מתפלל ברכה זו ברבים גם יחיד אומר אותה. וכן כתב הכלו סימן י"א וזה לשונו כתב הר"ם, נשמתו עדן, בתענית במנחה ובכל עת ששליח ציבור מתפלל ברכינו בברכה גם יחיד מתפלל אותה, עד כאן. וכן הוא מנהגי מהרא"ט וכן נוהגים.

This is the holding in the *שולחן ערוך*:

אורח חיים סימן קכ"א סעיף ג' – יחיד אין לו לומר ברכת כהנים. *דגל*: וכן עיקר וכן נראה לי לנהוג, אבל המנהג הפשוט אינו כן רק אפילו יחיד אומר אותו כל זמן שראוי לנשיאות כפים, ואינו נראה.

The *אברהם* and the *משנה ברורה* acknowledge the practice. They both give passive approval:

מגן אברהם סימן קכ"א ס"ק ג' – יחיד – ובמהרי"ל כתוב שיחיד אומר וגם במנחה בת"צ אפילו מי שאינו מתענה אומר ובתענית יחיד אומר היחיד אבל הש"ץ אינו אומר אפילו בער"ה דלא מיקרי ת"צ (ד"מ סי' תקפ"א) ובד"מ סי' קכ"ז חולק וכותב דיחיד אינו אומר וכ"כ ר"ל חביב סימן ט"ו ובלבוש שם כתב דנוהגין לאומרו ונ"ל דאין למחות ביד האומרים אותו: משנה ברורה סימן קכ"א ס"ק ו' – ואינו נראה – ומ"מ אם אמר אין מחזירין אותו וגם אין למחות ביד האומרים אותו.

One more question to ponder: for those who practice that an individual can recite *ברכת כהנים* in the silent *עשרה עשרה*, do they do so even on *יום טובים* when the *כהנים* recite *ברכת כהנים* as a *שבקדושה*? Perhaps the issue concerning a *יחיד* reciting *ברכת כהנים* only arose because the practice began not to have *כהנים* recite *ברכת כהנים* except on *יום טובים*. According to the *סדר רב עמרם גאון*, the paragraph: *א-להינו וא-להי* was recited only if no *כהנים* were present. Since the congregation did not know whether any *כהנים* were present until they saw whether any *כהנים* ascended to the *דוכן*, they may not have thought of reciting *ברכת כהנים* during the silent *עשרה עשרה* because it would have been degrading to the *ברכת כהנים* that is recited by the *כהנים*. That may explain why the issue concerning an individual reciting *ברכת כהנים* is not discussed until the time of the *מהר"ם מרוטנברג*. The practice of reciting it at other times may have been the impetus for asking the question: why cannot an individual also recite *ברכת כהנים* during the silent *עשרה עשרה*.

TRANSLATION OF SOURCES

'א -תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יח' עמ' א' -And when David comes, prayer will come, as it says. Even then will I bring to My holy mountain, and make them joyful in My house of prayer. And when prayer has come, the Temple service will come, as it says, 'Their burnt-offerings and their sacrifices shall be acceptable upon mine altar. And when the service comes, thanksgiving will come, as it says. Who so offers the sacrifice of thanksgiving honors me. What was their reason for inserting the priestly benediction after thanksgiving? Because it is written, And Aaron lifted up his hands toward the people and he came down from offering the sin-offering and the burnt-offering and the peace-offerings. But cannot I say that he did this before the service? Do not imagine such a thing. For it is written, 'and he came down from offering'. Is it written 'to offer'? It is written, 'from offering'. Why not then say the priestly benediction after the blessing of the Temple service? — Do not imagine such a thing, since it is written, who so offers the sacrifice of thanksgiving. Why base yourself upon this verse? Why not upon the other? — It is reasonable to regard service and thanksgiving as one. What was their reason for having 'give peace' said after the priestly benediction? — Because it is written, So the priests shall put My name upon the children of Israel, and then I shall bless them; and the blessing of the Holy One, blessed be He, is peace, as it says, 'The Lord shall bless his people with peace.

'א -ספר כלבו סימן יא' - In a congregation in which no Kohanim are present, when the prayer leader reaches Sim Shalom, he first says: Elokeinu, Yivarechecha, Ya'Air, Yisa, V'Samu Es Shemi, etc. The congregation does not respond to the prayer leader by saying: Amen. Only when the Kohanim recite Birchat Kohanim do they respond with Amen after each verse. The Rom M'Rottenberg said that the prayer leader does not recite the verse: V'Samu Es Shemi after Birchat Kohanim. By right the prayer leader should not be reciting Birchat Kohanim. It is written in the Gemara: why did they institute the practice of reciting Birchat Kohanim after the Bracha of Hoda'ah, etc. The prayer leader recites Birchat Kohanim after the Bracha of Hoda'ah because in the time of the gemara, the Kohanim would perform Birchat Kohanim each day. To remember that practice we recite Birchat Kohanim in a modified manner. The Rom M'Rottenberg further said that on a public fast day at Mincha and anytime that the prayer leader recites: Barcheinu Ba'Bracha, the same prayer should be recited by individuals as they recite the silent Shemona Esrei and then Sim Shalom based on the verse: V'Samu Es Shemi, etc.

'א -מטה משה סימן קנא' -After the Bracha of Hoda'Ah we recite Birchat Kohanim as it is written: and Aharon raised his hands towards the nation and blessed them and he came down after bringing the sin offering. From this verse we learn that after the Kohanim complete the service, they recite the blessing. By right, in Shemona Esrei, we should recite

Birchat Kohanim after the Bracha of Avodah but because Avodah and Hoda'ah are considered a joint act, we recite Birchat Kohanim after the Bracha of Hoda'ah. Birchat Kohanim is recited only by the prayer leader. According to the opinion of the Tur an individual in his silent prayer should not recite it. So too wrote the Avudrohom and this is what he wrote: it is prohibited for an individual to recite Birchat Kohanim in his silent prayer. The practice to recite it by the prayer leader was established to commemorate the Birchat Kohanim that was recited by the Kohanim which was only recited in the presence of ten men. So wrote the Manhig who is quoted by the Tur in Siman 157. However, it is our practice that even an individual recites Birchat Kohanim in his silent prayer. This practice follows the opinion of the Tashbetz (Rav Shimshon Ben Tzadok, student of the Rom M'Rottenberg) in Siman 239 and this what he wrote: on any occasion when the prayer leader recites the paragraph: Elokeinu V'elokei Avoseinu Barcheinu Ba'Bracha when he repeats Shemona Esrei, those congregated should do so as well when they recite the silent Shemona Esrei. So too wrote the Kol Bo in Siman 11 and this is what he wrote: the Rom M'Rottenberg wrote: on a public fast day at Mincha and anytime that the prayer leader recites: Barcheinu Ba'Bracha, the same prayer should be recited by individuals as they recite the silent Shemona Esrei. That is the custom of Rabbi Isaac Tirna and so do we act.

אורה חיים סימן קכא' סעיה ג' -An individual should not recite Birchat Kohanim in Shemona Esrei. Ramah-This is correct and the proper way to conduct oneself. However, it is not uncommon to find communities where the practice was for an individual to recite Birchat Kohanim in Shemona Esrei anytime when it would be appropriate for the Kohanim to recite Birchat Kohanim, but it is not the correct way to act.

מגן אברהם סימן קכא' ס"ק ג' -In the Maharil it is written that an individual recites Birchat Kohanim in Shemona Esrei. In addition, even one who is not fasting on a public fast day recites Birchat Kohanim in the Mincha Shemona Esrei and so does one act on his individual fast day but the prayer leader does not recite Birchat Kohanim on Erev Rosh Hashonah because it is not considered a public fast day. D.M. disagrees and says that an individual should not recite Birchat Kohanim and so does Rabbi Chaviv but the Levush says that an individual may recite it. It appears to me that we should not admonish those who do so.

משנה ברורה סימן קכא' ס"ק ו' -ואינו נראה -If the prayer leader recites Birchat Kohanim we do not require him to start over and it is not necessary to admonish those that recite it.

SUPPLEMENT

תיקון ליל שבועות

Here are two תשובות that refer to the custom of ליל שבועות. Each is significant because of issues that do not relate to תיקון ליל שבועות. In the first, Rabbi Menashe Klein discusses how the importance of לימוד תורה should not cause customs to be overlooked. In the second, R. Pinchas Zvichi compares the learning that takes place on the night of הושענא רבה and שבועות. During the course of his discussion, he notes how some ראשונים were unaware of the existence of the זוהר.

שו"ת משנה הלכות חלק טו סימן קסח-אם הלומדים בעיון בליל שבועות צריכים לומר התיקון ליל שבועות

בימי הפסח התש"ס בני יצו"א מע"כ ידידי היקר מאד נעלה הרה"ג ווי"ח בנש"ג ה"ה כש"ת מוה"ר שבתי דוב רוזנטל שליט"א מחבר ומו"ל ספרי דבי רב הגאון הגדול מוהרצ"פ פראנק זצלה"ה רבה של ירושלים תו"ע

אחדשכ"ת בידידות נאמנה. בס"ל דן בבחורים לומדים בעיון בליל שבועות, אם צריכין לומר תיקון ואם כדאי להשפיע עליהם שיאמרו בחלק מהלילה תיקון ליל שבועות, וכתב שדבר זה אין צריכה לפני, שהמדרגה הכי גדולה בלימוד התורה היא לימוד התורה ביגיעה, היינו בהבנה ובעומק ובעיון והמעלות של לימוד זה הם לאין ערוך. ומביא מספרי ואתחנן ועוד מקומות שגדול הלימוד, ובהררי קודש הוסיף להביא מתרגום ינב"ע, (ובגמ' מגילה ג' ע"א) ובתוס' רי"ד מגילה שם שכמו שהקיל בלימוד התורה מתוך יגיעה וכו', ויפה העיר דודאי כי עיקר הלימוד בתורה הוא יגיעת התורה, דכתיב אדם כי ימות באהל ודרשו אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, וגם אני העני הבאתי במקום אחר מדברי התנא פ"ה דאבות, בן הא הא אומר לפום צערא אגרא, ועיין בפיה"מ להרמב"ם שם כי תורה שלמד מתוך תענוג אין בה תועלת ולא תתקיים וי"ל.

האמנם לעניננו במנהג ישראל שהונהג מאבותינו אוני ארץ עוד מרבינו השל"ה ועוד למעלה בקודש איננו פחות במעלה, ואדרבה גדול הלימוד שמביא לידי מעשה, ומנהג ישראל נמי מעשה הוא וכ"ש שיש בו גם לימוד, ולא על חנם אמרו חז"ל יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים, ומעשה בר"א ור"י ור"ע וראב"ע שהיו מסובין בבני ברק כל אותו הלילה

וסיפרו מעשיות ביציאת מצרים ואמרו כל המרבה הרי זה משובת, ואטו לא ידעו שלימוד התורה עדיף מכל והי' להם לצאת ידי סיפור, ולחזור ללימוד ובפרט גדולי עולם כמוהם, ובאמת אולי דוה היתה טענת התלמידים שבאו ואמרו רבותינו הגיע זמן ק"ש של שחרית,

והקושיא מפורסמת ואטו תלמיד מורה את רבו והם לא חששו במצות ק"ש, אלא לפי הנ"ל י"ל דהם סיפרו ביציאת מצרים, ואמרו תלמידיהם שעכ"פ יעסקו בק"ש שהוא תורה וגם יציאת מצרים נכלל בו, אבל רבותינו לא חששו אלא עסקו בסיפור יציאת מצרים וזמן תורה לחוד וזמן סיפור לחוד, ומצות ת"ת גדולה היא ואפ"ה חייבין להתפלל ולקיים מצות וזהו נמי בכלל והגדת לבנדך שכך נהגו אבותינו בליל שבועות, ויש להאריך ולא כתבתי רק מפני שראיתי שכמה ממנהגי ישראל שהנהיגו אבותינו מבטלים בטענה דת"ת כנגד כולם, ושמעתי בשם גדול אחד שאמר שלא הצליח עם בניו על שלא ישב בש"ק לערוך בשלחן בסעודת שבת ולומר זמירות, כי מיד שאכל הלך ללמוד והדברים מפורסמים. עכ"פ אנהנו בעקבי אבותינו נלך, ובגלל אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בניהם, וקצרתי מאד בזה מפני טעמים כמוסים.

אלו דברי ידידו החוזר לראש בתודה רבה עבור מתנתו החשובה המצפה לרחמי שמים ולביאת משיח צדקינו דושכת"ר, ומעתיר בעדו לטובה כל הימים בידידות ובלו"נ, מנשה הקטן.

שו"ת עטרת פז חלק ראשון כרך ג – אה"ע, מילואים סימן יב עמוד רצב ד"ה ואמנם במש"כ שרבותינו הראשונים ז"ל לא ראו את הזוה"ק וכו'. נ. ב. ע"ע לגאון ערוך לנר בס' ביכורי יעקב (סי' תרסד סק"ט) שעמד על דברי הטור והשו"ע (שם) שכ' דביום השביעי של סוכות שהוא הושענא רבה נוהגין להרבות במזמורים כמו ביו"ט ומרבים קצת בנרות כמו ביוה"כ, לפי שבחג נידונים על המים וכל היי האדם תלוי במים, והכל הולך אחר החתום כך סיים הטור, וכתב הביכורי יעקב דנראה שרצה ליתן טעם בזה דמדוע דוקא בסוכות נוהגין כן ולא גם בפסח ושבועות שהם ג"כ ימי דין על התבואה ופירות האילן, ובסוכות עצמו ג"כ למה דוקא בהושענא רבה. ולכן הביא טעם זה. ובאמת טעמים חלושים הם, וכל זה מפני שהטור לא היה יודע ספר הזוהר, אבל לנו כבר האיר אור הזוהר הקדוש וידענו גם ידענו מאי טעמא מנהג הקדמונים לנהוג ביום זה כמו בר"ה ויוה"כ שהוא עת חיתום הדין. ולפי המבואר בזוהר וספרי האר"י ז"ל בליל הושענא רבה קודם הצות הוא עת חיתום הפתקין של פסק דין בני אדם, ולכן כתבו שסימן הצל אינו אלא אחר הצות וביום הושענא רבה נמסרין הפתקין לשלוחי ב"ד של מעלה וביום שמיני עצרת ניתן לשלוחים רשות לעשות הדין שנמסר להם,

להבין את התפלה

ולכן בימים הקדושים האלה יקיים וגילו ברעדה ואל ימשיך בתענוגים וכו'. עכ"ד. ע"ש. וחזינן דאף הרב ביכורי יעקב נקיט בפשיטות דרבינו הטור דהוא מן הראשונים לא ראה הזוה"ק. ומה שכתב דבזוה"ק מבואר דבליל זה דהו"ר נעשה חיתום וכו' עי' היטב בזוה"ק פר' ויחי (דף רב ע"א) ובפרשת אמור (דף צט ע"ב) ובפרשת תרומה (דף קמב ע"א). יעו"ש. וכן הוא גם

בשער הכוונות שהזכיר ענין זה של החיתום שנעשה בהו"ר, שכ"כ בענין יוה"כ (ריש דרוש ה דף רד ע"א), ובענין סוכות (מנהג ליל הושענא רבה דף חצר ע"א). ע"ש. וראה עוד בדבריו בענין סוכות (דרוש ו דף טו ע"א והלאה) ששם האריך בזה מאד ובפרוטרוט, וכתב שם: ואמנם אמיתות הענין הוא זה כי הנה עיקר הדין נידון ונגמר בחצות הראשון של ליל הו"ר ואז בחצות הלילה נגמר החותם להחתם במלכות שבה ונגמר הדין וכו' ולכן נוהגים לעסוק בתורה בחצות לילה הראשון עד זמן זריחת הלבנה וקוראים ספר אלה הדברים הנקרא משנה תורה וכו', ולכן כל יום הו"ר יש בו קצת דינין אע"פ שנגמר הדין בחצות הראשון של לילה כנ"ל, והטעם הוא לפי שעדיין הדין תלוי עד יום שמיני עצרת כנזכר לראות אם ישוּבו בתשובה, ולכן יש נוהגים לומר סליחות אחר חצות ליל הו"ר קרוב לאשמורת הבוקר אע"פ שנגמר הדין בחצות לילה הראשון וכו'. יעו"ש. וראה גם בבן איש חי פר' וזאת הברכה (אות ב) שג"כ הביא ענין זה. ע"ש. וראה גם בשו"ת רב פעלים בסוד ישרים (ח"א סי' ט) שאף הנשים שייכות בלימוד זה של ליל הו"ר מפני שהוא תיקון החותם ואינו כענין הלימוד שבליל שבועות. ע"ש. וראה גם בס' כף החיים סופר (סי' תרסד אות ב - ה) שג"כ הביא דברים כיו"ב. ע"ש. וראה גם בשו"ת תורה לשמה (סי' תמט) שהאריך בביאור ענין זה של הו"ר מדברי רבינו האר"י ז"ל ומהזוה"ק. וראה גם בדבריו שם (סי' קמב). ע"ש. וראה בענין זה של הו"ר גם בשו"ת הלכות קטנות ח"א (סי' רכה). ע"ש.

Reproduced from the Bar Ilan Judaic Library CD